

LAUSUNTO

Helsinki 9.8.2018

ULKOMINISTERIÖ

Viite: Lausuntopyyntö HEL7M0743-31

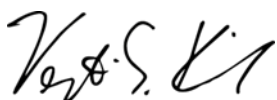
Asia: Uudistettu Euroopan sosiaalinen peruskirja; Suomen neljännen toista määräaikaisraportin laatiminen

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry on valtakunnallisten sosiaali- ja terveysjärjestöjen kattojärjestö. SOSTE on sosiaali- ja terveyspoliittinen vaikuttaja ja asiantuntijajärjestö, joka rakentaa sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edellytyksiä yhteistyössä jäsenyhteisöjensä kanssa. SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n varsinaisina jäseninä on 230 valtakunnallista sosiaali- ja terveysalan järjestöä ja yhteistyöjäsenenä 80 muuta sosiaali- ja terveysalan toimijaa.

Liitteenä SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n lausunto yllä mainitusta asiasta.

Lisätietoja: erityisasiantuntija Päivi Nykyri, paivi.nykyri@soste.fi, 045 657 6769
erityisasiantuntija Anna Järvinen, anna.jarvinen@soste.fi, 050 586 5677

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry

Vertti Kiukas
pääsihteeri

SOSTE

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
SOSTE Finlands social och hälsa rf
SOSTE Finnish Federation for Social Affairs and Health

www.soste.fi

SOSTEn lausunto Euroopan perusoikeuskirjaa koskevan Suomen neljännen toista määräaikaisraportin laatimiseksi

SOSTE kiittää mahdollisuudesta lausua raportoitavina olevista Euroopan sosiaalisen peruskirjan artikloista ja esittää raportissa huomioitaviksi seuraavat havainnot:

16 artikla: Perheen oikeus sosiaaliseen, oikeudelliseen ja taloudelliseen suojeluun

- SOSTEn tekemä selvitys

https://www.soste.fi/media/pdf/tiedotteet/soste_sosiaaliturvaraportti_14022018_valmis.pdf

osoittaa, että ajanjaksolla 2012–2015 sosiaalietuuksiin tehdyt muutokset olivat pienituloisia suosivia. Sen sijaan vuoden 2015 jälkeen tehdyt muutokset ovat heikentäneet pienituloisten asemaa. Erityisesti pienituloisten lapsiperheiden toimeentulo on heikentynyt vuoden 2015 jälkeen keskimääräistä enemmän.

- Perheiden taloudellista tilannetta on heikentänyt lapsilisien indeksisuojan jäädyttäminen vuosiksi 2013-2015, minkä jälkeen lapsilisiä on leikattu (vuonna 2015 ja 2017) ja irrotettu kokonaan indeksisuojusta vuodesta 2016 lähtien. Lapsilisiin ei ole siten tehty indeksikorotuksia vuoden 2012 jälkeen (ks. raportin sivut 2 ja 6).

- 1. ja 2. vuosiluokan oppilaille sekä muiden vuosiluokkien erityisopetukseen otetuille tai siirretyille oppilaille tarkoitetun aamu- ja iltapäivätoiminnan asiakasmaksut kaksinkertaistettiin eduskunnan päätöksellä vuonna 2016. On oletettavaa, että suureneva osa pienituloisten perheiden lapsia tulee jäämään aamu- ja iltapäivätoiminnan ulkopuolelle, mikä edistää ongelmien syntymistä tai vaikeutumista (esim. turvattomuus, yksinäisyys ja ryhmästä poikkeavuuden tunnetta). Lapsiperheiden köyhyys on kasvava ongelma. Jotta on mahdollista tukea pienten lasten vanhempien työllistymistä ja työssä pysymistä, tulisi varhaiskasvatuspalveluiden olla joustavia, perhelähtöisiä ja edullisia.

- Suomeen ilman vanhempiaan saapuneet alaikäiset turvapaikanhakijat ovat menettäneet oikeutensa perheen yhdistämiseen, jos he ovat tulleet täysi-ikäisiksi ennen kuin he ovat saaneet positiivisen päätöksen turvapaikkahakemukseensa. Etenkin ottaen huomioon turvapaikkahakemusten huomattavan pitkän käsittelyajan, käytäntöä ei voida pitää 16 artiklan mukaisena. Mediassa olleiden tietojen mukaan MIGRI on huhtikuussa 2018 ilmoittanut muuttavansa käytännön tultuaan tietoiseksi EU-tuomioistuimen vastaavaa tilannetta Hollannissa koskeneesta ennakkoratkaisusta.¹

---

¹ Helsingin Sanomat 16.4.2018

17 artikla: Lasten ja nuorten oikeus sosiaaliseen, oikeudelliseen ja taloudelliseen suojeluun

- Laittomasti maassa oleskelevien lasten ja nuorten oikeus terveydenhuoltoon ei toteudu tyydyttävällä tavalla. Paperittomilla henkilöillä on oikeus saada julkisesta terveydenhuollosta kiireellistä hoitoa. Osalla heistä on kuitenkin tarve myös kiireettömään hoitoon, mutta sitä ei pääsääntöisesti ole saatavilla. Niilläkin, joilla hoitoon hakeutumisen mahdollisuus periaatteessa on, sitä voi käytännössä vaikeuttaa sekä tietämättömyys tästä mahdollisuudesta että pelko mahdollisesta maasta poistamisesta hoitoon hakeutumisen seurauksena.
- Vuonna 2015 eduskunnan päätöksellä rajattiin subjektiivista päivähoito-oikeutta osalla lapsista 20 viikkotuntiin. Rajaaminen heikentää lapsen oikeutta varhaiskasvatukseen joko päiväkodissa tai perhepäivähoidossa ja lapsen etu toiminnan järjestämisessä ei toteudu. Muutos on osalle perheitä perheen kokonaistilannetta olennaisesti heikentävä tekijä. Päivähoito-oikeuden rajaaminen heikentää varhaiskasvatuksen tärkeää roolia syrjäytymisen ehkäisyssä.
- Suomi ei ole toiminut esityksestä YK:n Lapsen oikeuksien komitean Suomelle vuonna 2011 antamien suositusten mukaan rajoittaa päiväkotien ryhmäkokoja. Eduskunta päätti vuonna 2015 suosittelun ryhmien koon rajoittamisen sijaan kasvattaa ryhmäkokoja. Yli 3-vuotiaiden lasten ja kasvattajien määrän suhde muutettiin 1/7:stä 1/8:aan. Ryhmäkoon kasvattaminen on riski lasten henkiselle ja fyysiselle turvallisuudelle. Se lisää riskiä henkilöstön uupumiselle ja sitä kautta lasten hoidon laatu kärsii. Kunnat toteuttavat rajoituksia vaihtelevasti, jolloin lasten ja perheiden yhdenvertaisuus vaarantuu. Muutos lisää lasten keskinäistä eriarvoisuutta.
- Koulutukseen on menossa olevalla hallituskaudella kohdistunut leikkauksia varhaiskasvatuksesta yliopistokoulutukseen. Em. subjektiivisen päivähoidon rajaus, ammatillisen koulutuksen mittavat noin 240 miljoonan euron leikkaukset ja korkeakouluopiskelijoiden opintorahan alentaminen 25 %:lla ovat kaikki koulutuksen tasa-arvoa murentavia toimia.
- Eduskunnan apulaisoikeusasiamies vahvisti joulukuussa 2018 kannanotossaan, että Suomen lainsäädännön mukaan kaikilla oppivelvollisuusikäisillä lapsilla, myös laittomasti maassa oleskelevilla, on oikeus maksuttomaan perusopetukseen. Aiemmin tämä ei ollut kaikin osin toteutunut ja sen toteutuminen on edelleenkin epäselvää; median mukaan sisäministeriön kansliapäällikkö totesi vielä 22.5.2017 STT:lle, ettei paperittomilla lapsilla ole oikeutta kouluun.²

31 artikla Oikeus asuntoon

- Edellä mainitun SOSTEn selvityksen mukaan asumistuen osuus vuokrasta on laskenut merkittävästi vuodesta 2015 vuoteen 2017, esim. peruspäivärahaa saavan työttömän henkilön tapauksessa 80 prosentista 65 prosenttiin (s.16). Tällä on aiemmin mainittujen seikkojen lisäksi ollut perusturvaa heikentävä vaikutus.

---

² Keski-suomalainen 22.5.2017

- Valtioneuvosto hyväksyi 4.5.2017 uuden esteettömyysasetuksen, jolla selkeytettiin esteetöntä rakentamista koskevia määräyksiä. Sääntelyn tulkintaerojen vähentämistä ja pyrkimystä eri kunnissa vallitsevien käytäntöjen yhdenmukaistamiseen on pidettävä positiivisena kehityksenä. Uudistuksen kääntöpuolena oli kuitenkin esteettömyysvaatimusten lieventäminen muiden kuin ns. erityisryhmille tarkoitettujen asuntojen wc- ja pesutilojen mitoitusvaatimusta pienentämällä. Esteettömyysvaatimusten lieventämisellä on negatiivinen vaikutus eri tavoin vammaisten ja toimintarajoitteisten henkilöiden, mukaan lukien iäkkäiden ihmisten, mahdollisuuksiin valita asuntonsa.